

Jiné dnes

Vyhrknete-li na adolescenta, že je třeba posbírat jahody a nebo vykročit do lesa na borůvky či prostříhat růžičky - a to dnes, pak se vyděsí. „Dneska? A proč zrovna dnes?!“ Pubertální jedinec bude protestovat a nepůjde daleko pro slova jako vydírání, násilí a pár cizích výrazů.

Ano, dnes! Text listu Hebrejům neustále aktualizuje svou živou paměť, svou operační paměť slovem **dnes**. To je první klíčové slovo. V minulé kapitole zaznělo hned dvakrát (3:7 a 15) a ještě navíc velmi výrazně kapitole takto: „**dokud ještě trvá ono ,dnes‘**“ (3:13) Vlastně jsme o to **dnes** započali už na úplném začátku celého spisu (1:1). Co si děje dnes a je třeba na to reagovat. Tady máme to **dnes** ve čtvrté kapitole (4:7), jejichž jedenáct veršů dnes čteme postupně. To má nějaký smysl, to není náhoda! To je jasná výpověď. Křesťanství se žije dnes. Mnohé se dá řešit už dnes. Boží pomoc je dnes!

Sledujeme v listu Hebrejům kázání, tedy docela pružnou formu projevu, která se nesnaží o nějaký pečlivý a doslovný výklad textu ze Staré smlouvy. Texty proroků, žalmů a Zákona posluchači i pisatel znali a autor listu v nich zvýraznil klíčová slova. A po onom **dnes** je hned dalším klíčovým slovem **odpočinutí**, zmíněné už minule citacemi z knihy Numeri a ze Žalmu 95, myslí tu se na to odpočinutí zásadní, konečné.

Celý náš oddíl prvních jedenácti veršů čtvrté kapitoly začíná výraznou výzvou (4:1) a pak také apelem končí (4:11). Ta první výzva: Na jednu věc musíme dát pozor: „**Střezme se, aby o někom z vás neplatilo, že v čase, dokud zaslíbení trvá, promeškal vstup do Božího odpočinutí.**“ (4:1) Střízlivé přemýšlení říká, že dosud zaslíbení **trvá**. Někdo jej nechal, zůstalo v plné platnosti. Řecký výraz tomu trvání dává zvláštní důraz. Je tu opět předpona „kata“, která naznačuje zásadní trvání, důležité a konečné, omezené lhůtou. Ta trvanlivost má určený čas. Tak je na jedné straně na místě vděčná radost, že šance vejít do odpočinutí ještě trvá... Ale na druhé straně zaměřujeme svou pozornost na možnosti, síly a šance. Podobně bychom měli projít stav našeho auta před dovolenou, hladiny provozních tekutin, měli bychom doplnit nádrž a nebo zkontrolovat naši domácí lékárničku a prozkoumat, zda jsou léky ještě použitelné.

Klíč k využití té lhůty, toho času je víra. Lidé na poušti plné znamení a divů nežili z ničeho jiného, než my. Žili z víry, která se přijímá zvěstováním: „**I nám se přece dostalo zaslíbení jako těm na poušti. Ale zvěst, kterou slyšeli, jim neprospěla, když ji vírou nepřijali.**“ (4:2) A brána ve zdi, dvířka do zaslíbeného odpočinutí - kterými lze v lhůtě projít - ta dvířka, to je ta právě ta **víra**. Další klíčové slovo. Protože se píše: „**Neboť do odpočinutí vcházíme jen my, kdo jsme uvěřili, jak bylo řečeno: ,Přisahal jsem ve svém hněvu: Do mého odpočinutí nevejdu!’**“ (4:3) Pozorný čtenář si všimne, že Hospodin nijak v textu nepřisahal, ale to je invence kazatele. Tak to prostě nazval.

A teď zapřemýšlejte spolu se mnou. Pisatel listu Hebrejům nemluví jen o šancích Izraele v Kádeši, které nevyužili a my bychom trvajícím lhůtu zaslíbení měli využít. Rozprostře cíl našeho života, to odpočinutí na čas od stvoření až po věk budoucí. Pisatel logicky dovádí, že tato slova o dosud trvajícím lhůtě, o bráně do odpočinutí říká Bůh, jehož odpočinutí **trvá od chvíle, kdy stvořil svět** (4:3b)! A jestli je tu nějaká citace použita, tak ze zprávy o stvoření: „**O sedmém dni je přece v Písmu řečeno: ,I odpočinul Bůh sedmého dne od všeho svého díla.**“ (4:4) Časový údaj o ještě trvajícím zaslíbení (4:1) je doplněn slovy o trvajícím odpočinutí (4:4)!

Pochopit se to dá na kosmonautice. Kosmické lodě stojí zcela připraveny na rampě a start může být zrušen a odložen, pokud z nějakých technických důvodů a nebo pro nevhodné počasí nemůže raketa v určitém časovém rozmezí odstartovat. Říká se tomu „startovací okno“. A to je omezený, většinou poměrně krátký časový úsek v trvání hodin, v němž může odstartovat kosmické těleso a dostat se na potřebnou oběžnou dráhu bez použití neúnosně velkého množství paliva.² Raketa nemá neomezené možnosti. Limitované množství paliva musí být propočítáno tak aby bylo efektivně využito pro cíl na oběžné dráze, případně na potřebné zrychlení na cestě k Měsíci či k Marsu.

¹ Zaslíbení není ani v Žalmu 95 a ani v Numeri 14. Nicméně, dá se tak pochopit naděje na vstup mladších dvaceti let s Jozuou a Kálebem do Země zaslíbené

² https://cs.wikipedia.org/wiki/Startovac%C3%AD_okno

A v případě už jednou zmíněného izraelského lidu v Kádeši z Numeri 13 a 14 je možno říci, že byl start zrušen a startovací okno nastalo až za čtyřicet let. „Zde však čteme: ‚Do mého odpočínutí nevejdou.‘“ (4:5) A první nosný stupeň byl rozmontován a za čtyřicet let stojí na rampě nová generace nosiče. Do země zaslíbené vešly jen děti mladší dvaceti let, Jozue a Káleb. Nikdo jiný.

A pokud jejich raketa odstartovala a dostala se na správnou oběžnou dráhu, tak si mohli říci, že jsou už v Božím odpočínutí. A do toho vnáší pisatel listu Hebrejům zřetelnou nejistotu. Představa, že země zaslíbená, tedy fyzický Izrael, je tím konenčným odpočínutím, nemusí být úplná.

Lidem, kterým je napsán tento dopis, lidem, kteří žijí odcizeni od vlasti praotců, navíc zřejmě ještě bez chrámu a bez centra víry, kam by se jezdilo a putovalo. Těmhle lidem řeknete, že to odpočínutí není Kenaán, země zaslíbená - tedy zeměpisný Izrael. A že nejsou odcizeni od odpočínutí! To je velká zpráva, která jim může pomoci. Protože je připraveno ještě **jiné dnes!** Ještě nějaká možnost připravená pro lidi v diaspoře a pro nás.

I pro ně je cestou víry otevřeno okno: „Trvá-li tedy možnost, aby někteří do odpočínutí vešli, a ti, kterým ta zvěst byla nejprve ohlášena, pro neposlušnost nevešli, určuje Bůh jiné ‚dnes‘. V Davidových žalmech, tedy po dlouhé době, jak už bylo pověděno, říká: ‚Jestliže dnes uslyšíte jeho hlas, nezavržte svá srdce!‘“ (4:6n) David nemluví o nějakém jiném dnes, ale kazatelsky se tu citací Žalmu 95 připomíná, že je pro všechny otevřeno jiné okno. Jiné dnes! To pak můžeme stihnout my! A tady to není jen zpochybnění země zaslíbené jako konečného odpočínutí a tím i jistých představ o nutnosti vrátit se do země otců a tu vybudovat nové království Boží. To vzbudí nevoli! Když se to nepovedlo praotcům, tak je třeba to dokonat nyní, říkají někteří. A někteří křesťané tomu přejí. A pak přijde Mesiáš... Tak tohle fakt není jisté!

Celý text nás živí v jistotě spolu s lidmi odcizenými od Izraele, že jsme všichni **lid Boží**: „Kdyby byl Jozue již uvedl lid do odpočínutí, nemluvil by Bůh o jiném, pozdějším dnu.“ (4:8) Kdyby to byl už tehdejší Ješua / Jozue (stejně jméno, jako Ježíš, jen jinak vyslovované) uvedl Izrael do Zajordání a bylo hotovo, tak by nemluvil Bůh o jiném dnu. Zeptáte-li se pro jistotu, kde Pán Bůh mluví o tom jiném dnes? Tak v tom Žalmu 95. Nové **dnes** pro posluchače tohoto žalmu je slovem Božím, jak věřili tehdejší lidé. A tím pádem trvá ještě jiné **dnes** pro nás. Je to práce logiky, ale dobrá práce.

A tady je popsán význam soboty, Božího odpočínutí. Zajímavé, že se řecký výraz pro odpočínutí (katapausis) někdy překládá *šabat*, sobotní svátek. Každý šabat je tedy záblesk konečného odpočínutí (Exodus 34:21 a 35:2) Překladaťelé odvážně přeložili text: „Tak má Boží lid pravý sobotní odpočinek teprve před sebou.“ (4:9) Asi by zaplesali někteří křesťané, kteří prosazují svícení soboty. Je třeba našlapovat opatrně. Spíše je lépe říkat, že pravý sobotní odpočinek trvá.³ A není to Kenaán, není to kalendářní pojem. Šabat tu není ve smyslu kalendářního dne, ale konečného odpočínutí, jímž voní každá sobota, každé odpočínutí sedmého dne. A navíc: Ta velká, skutečná sobota je, trvá od stvoření světa. A my všichni do ní chceme vejít.⁴

Každý chce vejít, celé stvoření na to pravé odpočínutí očekává. Chce **vejít**, to je mj. další klíčové slovo. Celý náš život je vcházením.⁵ Vcházením s Kristem, který vešel do Božího odpočínutí první. A my s ním.⁶ A věřím, že každý chce konečné odpočínutí - a není to ten hrob - je to stav, který

³ Vykladači říkají, že pojem *sabatismos* není nikde v Novém zákoně znám, vyjadřuje nikoli podstatné jméno sobota, ale jakýsi proces. *Sabatizein* znamená zachovávání sabatu (Brož Jaroslav, list Židům, svazek 16., Český ekumenický komentář k Novému zákonu a další, např. Vanhoye)

⁴ Tady se dá přemýšlet o tom, jak to myslel Kristus, když řekl v souvislosti se sobotou (!), že jeho otec stále dělá (Janovo evangelium 5:16-18) a tady slyšíme, že stále odpočívá. Jedno vysvětlení mám - ale smrdí moc velkou dávkou lidské logiky: Ta věčná práce je odpočínutím. A bude i pro nás.

⁵ Používá se i později: Vešel je v 6:20 a 9:12 a 24 !

⁶ V textu 4:10 je slovesný tvar **gnómického aoristu** (používaného v příslovích: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá) a tím to slovo neznámá jen prostý minulý čas. Je to nadčasová, obecně platná výpověď. Tak každý z našich životů může být poznamenáván „sabatizován“ Kristovým vejítím, s ním stále ještě vcházíme. <http://www.fysis.cz/herakleitos/potapec/070prostredky.htm#Gn%C3%B3mick%C3%BD>

stojí za to. Je to stav práva a spravedlnosti, je to místo lásky. Cíl je jasný a opět je tu silná výzva, podobně jako na začátku, v prvním verši (4:1): „**Neboť kdo vejde do Božího odpočinutí, odpočine od svého díla, tak jako Bůh odpočinul od svého. A tak usilujme, abychom vešli do toho odpočinutí a nikdo pro neposlušnost nepadl jako ti na poušti.**“ (4:10n) To je povzbuzení k zápasu o jiný zítřek, o nové podmínky pro sebe i pro druhé, také pro celé stvoření, pro přírodu.